

δὲ τῆς λοιπῆς ἱεροπρεποῦς, σεμνῆς καὶ καθόλου χριστιανικῆς παρατάξεως, θὰ ἀναγκάσωμεν αὐτὴν εἰς θεσίν ἐμπρέπουσαν, ἥτις ἀρμόζει εἰς μίαν τοιαύτην ὑπόθεσιν, ὅποια εἶναι ἡ ἐκφορὰ τῶν νεκρῶν.

Ἀνδρέας Παπαγεωργακόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΜΗΤΡΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΥΓΑΪΤΕΡΑ ΤΗΣ

.....
Πρῶτον χρέος σου, ἀγαπητόν μου τέκνον, εἶναι νὰ μάθῃς νὰ ὑποφέρῃς, καὶ νὰ ἐπιμελήσῃς εἰς τὰ ἀνάλογα τῆς ἡλικίας σου ἔργα, καὶ πρῶτον καὶ κύριον ἔργον σου εἶναι ἡ τελειοποίησις τῶν ψυχικῶν σου δυνάμεων.

Εἰς δύο τινὰ ἐμπερικλείονται τὰ δικαιώματα καὶ τὰ χρέη σου εἰς τὴν συντήρησιν τῆς σωματικῆς σου ὑπάρξεως, εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ψυχικῶν σου δυνάμεων. Συντηρεῖς τὴν σωματικὴν σου ὑπαρξίν, ἐὰν τρώγῃς ὅταν εἶναι ἀνάγκη ὅσον εἶναι ἀνάγκη καὶ ὅσον εἶναι χρήσιμον εἰς τὴν ὑγιειάν σου· ἐὰν γυμνάζῃς εἰς κόπους ἀναλόγους τῆς ἡλικίας σου· ἐὰν ἐνδύσῃς εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶσαι ἱκανὴ εἰς ὑπεραστίαν ἀπαιτούμενας ἀπὸ τὸν μέλλοντα βίον σου, ἀπὸ τὰ χρέη σου. Τελειοποιεῖς τὰς ψυχικὰς σου δυνάμεις, ἐὰν παιδευθῇς, ἀλλὰ παιδεῖσθαι σύμφωνον μὲ τὴν λογικότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν ἐγεννήθης, φίλον τέκνον, μὲ μορφήν ἀηδῆ, οὔτε χωρὶς πνεῦμα, οὔτε πτωχοτάτη. Ὁ Θεὸς σοὶ ἐ χάρισε προτερήματα τινὰ· ἀλλὰ πόσον εἶσαι ὑπεύθυνος ὅταν τὰ καταχρασθῇς. Κατάχρησις τῆς μορφῆς σου εἶναι ὁ ὑπὲρ τὸ θεόν καλλωπισμὸς καὶ ἡ διὰ τὸν καλλωπισμὸν παράλογος προσπάθεια· ἀληθῆς ωραιότης εἶναι ἡ τῆς ψυχῆς, ἥτις ὅσον γηράσκει, τόσον αὐξάνει· αὐτὴν τὴν ωραιότητα προσπάθησον νὰ αὐξάνῃς· βλέπουσα εἰς τὸν καθρέπτην τοῦ προσώπου, μὴν ἀδιαφορῆς διὰ τὸν καθρέπτην τῆς ψυχῆς σου, ὅστις εἶναι ἡ καθ' ἑσπέραν μελέτη τῶν ἡμερινῶν σου πράξεων. Ἐράδῃσον ὅσον δύνασαι τὴν ψυχὴν σου, τῆς ὁποίας ἡ καλλονὴ εἶναι καὶ ἀληθῆς καὶ αἰδιος.

Κατάχρησις τοῦ πνεύματός σου εἶναι ἐὰν, ἀντὶ νὰ διευθύνῃς τὰς ἐρεῦνας καὶ τὴν περιεργασίαν σου εἰς ὠφελίμους γνώσεις, ἀπολλῇς εἰς ματαιὰς παρατηρήσεις· ἢ τὸ ὅποιον ὅσον εἶναι ἀσχολιστόν, τόσον εἶναι καὶ ἀδικώτατον, ἀσχολῆσαι εἰς τὴν ἀσχορὰν περιεργασίαν νὰ μανθάνῃς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἄλλων, εἰς τὰς ὁποίας κανεὶς δὲν σὲ κατέστησε ἐπαστήν καὶ κριτήν.

Ἐφθάσας ἤδη εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν οἱ ἄν-

θρώποι ρίπτονται εἰς σὲ παρατηρήσεως βλέμματα, καθ' ἣν αἱ σχέσεις σου ἐκτείνονται, καὶ ἰδοὺ κόμει τὸν πρῶτον εἰς τὸν κόσμον βῆμα. Ἐὰν θέλῃς νὰ χαίρῃς τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἄλλων, κράτει τὴν γλῶσσαν σου, τῆρει τὰς ὑποσχέσεις σου, ἀλλὰ μὴν ὑπόσχου νὰ πράξῃς παρὰ τὸ σύμφωνον μὲ τὰ χρέη σου. Κράτει τὴν γλῶσσαν σου· ἕνας μόνον γελῶδες λόγος εἴμπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλη ἀποτελέσματα, εἴμπορεῖ νὰ διασχίσῃ τοὺς ἱερωτέρους δεσμούς. Μὴ προδίδῃς τὸ ἐμοιστευθὲν μυστήριον· εἶναι ἱερὰ παρακταθήκη καρδίας τεθλασμένης, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ παραγορήσῃς, καὶ νὰ συνδράμῃς ἐὰν εἶναι δυνατόν. Μικρὸν μέρος τοῦ σώματός μας εἶναι ἡ γλῶσσα, ἀλλὰ ἐὰν δὲν τὴν περιορίσωμεν, γίνεται τὸ ἡφαίστειον τῆς κοινωνίας ὄρος καὶ πολλάκις αἱ ἐκρήξεις τῆς γίνονται φοροποιώτεροι τῶν ἡφαιστείων. Ποῖαι τύψεις συνειδότες, ἐὰν φθάσῃς εἰς τὴν ἀνησυχίαν, ὥστε νὰ προξενήσῃς τὴν ἀνησυχίαν ὅποιουδήποτε ἀνθρώπου; Ἐὰν ἡ φύσις σοὶ ἐ χάρισε εὐλογητόν, ἐὰν εὐαρεστήσῃς νὰ ὁμιλῆς, ἔχεις πτάδιον τῶν λόγων σου· παρηγόρει τοὺς δυστυχεῖς, συμπόθουε τὰς νεωτέρας, ἐπαίνοι τὰ ἐπαίνου ἄξια· ἀποτέλεσμα μεγίστης διαφθορᾶς εἶναι ἡ ἀθυροστομία.

(Ἔπεται συνέχεια)

Ἡ ΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΗΘΙΚΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁ φιλόσοφος Ἀεθνήτιος τοσαύτην πεποιθήσιν ἔχει περὶ τῆς δυνάμεως τῆς διδασκαλίας, ὥστε ἐφώνησεν εἰς τινὰ συνάθροισιν: «Ἐμπιστευθήτε εἰς ἡμᾶς τὴν παιδείαν καὶ θὰ μεταβάλωμεν εἰς χρόνον βραχυτέρον τοῦ αἰῶνος τὸν χαρακτήρα τῆς Ἑβρώπης ὅλης». Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγιστος φιλόσοφος τῶν νεωτέρων χρόνων Κάντιος δὲν ὑπολείπεται εἰς τὴν πεποιθήσιν τῆς δυνάμεως ταύτης, τὴν ὅποιαν ἔχει ἡ διαπαιδαγωγία. «Εἰς τὴν ὁρθὴν ἀνατροφὴν λέγει, ἐγκαιρὰ τὸ μέγα μυστικὸν τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως». Ὁ δὲ Πίχτιος προχωρεῖ ἀκόμη τολμηρότερα, λέγων: «Ἡ τύχη παντὸς λαοῦ καὶ ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ παρακμὴ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ μόνῃς τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, τῆς ὁποίας τυγχάνει ἡ νεολαία». Ὁ δὲ πατὴρ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς παιδαγωγικῆς Ἐρδαρτος ἀποδεικνύει, ὅτι «ἡ ἀγωγὴ μεγίστην δύναμιν δύναται νὰ ἀσκήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅχι μόνον εἰς τὸν νοῦν καὶ τὸ συναίσθημα, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θέλησιν αὐτοῦ».

Τὸ μόνον ὅμως, τὸ ὅποιον μᾶς λυπεῖ εἶναι ὅτι, παρ' ὅλην τὴν ἀδιαφιλονεικῆτον δύναμιν τῆς ὠφελείας τῆς διδασκαλίας, ἐν τούτοις κρυφίως καὶ ὑπόυλως διαδίδεται τὸ ἀντίθετον καὶ οἱ τρυφεροὶ βλαστοὶ τοῦ

ἔθνοὺς ποτίζονται τὸ δηλητήριο τῆς διδασκαλίας τῶν ἀπαισιωδόξων. Ἡ βλάβη ἢ ὁποῖα συντελεῖται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, αὕτη εἶναι μεγάλη. Διότι βιβλία, τὰ ὁποῖα διδάσκουσι τὴν ματαιοποσίαν τῆς διδασκαλίας εἶναι ἀφθονα καὶ δὴ κομψοδεδεμένα, ἔνα προκαλοῦσι καὶ συναρπάξουσι τοὺς ἀναγνώστους. Σκεφθῆτε τώρα ὅποιαν νέκρωσιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ὀραίου προσφέρουσιν εἰς τοὺς νέους ἀμφοτέρων τῶν φύλων τὰ βιβλία ταῦτα, ὧν ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ διδασκαλία εἶναι ὀλεθριωτάτη.

Οἱ δὲ περισσότεροι τῶν γονέων, λέγουσιν, «ἄφισε τὸ παιδί νὰ ἐξελιχθῆ, ὅπως ἡ φύσις τὸ ἐπλασεν». Συμπεραίνετε ὅποιαν ὁμολογουμένως ἀδιανοήτων τρομακτικὴν θὰ συναρτήσωμεν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι πλέον ἐποτέθησαν μὲ τὴ θολερὰ διδασκαλία τῶν βιβλίων ἐκείνων, ὧν ἡ διδασκαλία εἶναι οὐ μόνον ἀνωφελής, ἀλλὰ καὶ βλαβερή. Αἱ κόραι θὰ γίνωσι διδασκάλισσαι καὶ κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης θὰ ἀφήσωσι τὰ κοράσια ἐλεύθερα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοιούτων βιβλίων. Οἱ νέοι θὰ γίνωσι διδάσκαλοι, καθηγηταὶ καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν θὰ διδάξουσι νὰ κἀμνωσιν ὅ,τι τοὺς ἀρέσκει καὶ εὐχαριστεῖ. Καὶ τότε τὸ «ἔθνος μας ποῦ θὰ φθάσῃ;

«Ἄς ἀπαντήσωσιν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι κηρύττουσι τὴν ἐλευθερίαν πάσης κακίας, «οἱ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι». (Β'. Τιμ. 3,5). Ἀληθῶς δὲν ἦτο ἄλλο χωρίον τῆς Ἀγίας Γραφῆς παραστατικώτερον διὰ νὰ κλυτριάσῃ καὶ ἐλέγξῃ ἐκείνους. Ἐντεῦθεν λοιπὸν πᾶς, ὁ ὅποιος αἰσθάνεται τὴν σημερινὴν ἔντασιν ἐκφυλιστικὴν κατάστασιν καὶ πονεῖ τὴν καλλιτέρευσιν τῆς κοινωνίας, δὲν πρέπει νὰ παύσῃ τοῦ νὰ κηρύττῃ καὶ διδάσκῃ διὰ λόγων καὶ ἔργων μαθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμάτων του, ὅτι ἡ ὀλιθευρὰ θέσις μας ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκφυλιστικῶν καὶ φασύλων τοιούτων βιβλίων.

Ἄρχιμ. Δαμασκ. Πετρόπουλος
(Καθηγητῆς)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΙΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Τὴν λύραν τοῦ Δαυὶδ διαδέχεται ἡ μουσικὴ τοῦ Ἀμικληνοῦ Ἰωάννου, συνοδευμένη μετὰ τῆς ἐλαφρᾶς προσπιεσῆς ἀόρας, ὡς καὶ τῆς χαριεπιστηρίου πρὸς τὴν νόκτα μολπήν, τῶν ἀναζητούντων τροφήν νυκτοῦσι ἐντόμων καὶ πτηνῶν. Ἐν ᾧ οὐδὲν τούτων ἐδλεπεν, παρὰ μόνον τὰς ποικίλους φωνὰς τῶν ἡκούσων, ἔστρεψά τὰ δλέματα πρὸς τὰ ὕψη. «Ὡ ποῖον θέαμα! «Οἱ Οὐρανοὶ διηγγοῦνται δόξαν Θεοῦ» μὲ τόσην δύναμιν, ὥστε νὰ μὲ ρίπτουσι εἰς ὠκεανὸν σκέψων καὶ

νὰ μοὶ ὑπανθυμίζωσι τὴν κατακόλωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστημονικῆς σκέψεως, πρὸς ἔρευναν τῶν ὑπὲρ τῶν κεφαλῶν μου αἰωρουμένων ἀνκριθιγῶν κόσμων.

Τὸ βιβλίον τοῦ Οὐρανοῦ, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἔστρεπε πρὸ τῶν ὀμμάτων μου, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης τῆς σελλίδος του. Ἡ μελέτη του ἦτο ἀνεξάντητος δι' αὐτοῦ ἐμάνθων καὶ ἐθαυμάζων τὰ δημιουργήματα τῆς ὑπερόχου τοῦ Συγγραφέως καὶ δημιουργοῦ Μεγαλοκουίας! Τὸ χάσμα ἐκεῖνο τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀδχιμαντοστίτου Οὐρανοῦ, τὸν ὅποιον ἠρέυνησαν καὶ ἔρευνουσι τὰ προνομιόχρα πνεύματα τῆς φύσεως, ἐκάλεε καλ' ἐμὲ εἰς εὐχάριστον ἐνασχόλησιν. Χαιρωγούμενος, λοιπὸν καὶ ἐγὼ, ὡς νήπιον ὑπὸ τοῦ Φλαμπαριῶνος εἰς τὸν περίσειμον τῆς Ἐπιστήμης Νάον, ἐμάνθων, ὅτι οἱ ὄγκοι τῶν μικρῶν ἐκείνων διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου σιγμάτων εἶναι τεράστιοι, τὸ δάρος ἀνυπολόγιστον, τὸ μήκος ἀσύλληπτον.

Τὴν προσοχὴν μου ἀπέστρεψεν τὸ κωτεινὸν ἐκεῖνο νεφέλωμα, ὁ Γαλαξίας. Τὸ νέφος τοῦτο, τὸ ὅποιον καθ' ἐκάστην αἰθρίαν καὶ ἀσέλιον νύκτα παρατηρούμεν διαφρακτὸν τόσον ὑπὲρ τῶν κεφαλῶν μας, ἀποτελεῖται ἐξ ἀστέρων καὶ κωτεινῶν ἀερῶν κατὰ φαινόμενον πλησίον ἀλλήλων κειμένων, πράγματι δὲ ἀκτισμένων. Ἐντὸς δὲ τῆς φωτονεφέλης ταύτης ἐμετρήθησαν ὑπὲρ τὰ 18 ἑκατομμύρια ἀστέρων, ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔχωσι σχηματισθῆ ἐν τῇ μεταξῶ. ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀπομακρυσμένης ἀπ' ἡμῶν ἀποστάσεως δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν αὐτοὺς ἀκόμη, διότι τὸ φῶς τῶν διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν, χρειάζεται ἑκατομμύρια ἐτῶν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Γῆν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐποχοῦμεθα, ἐμάνθων, ὅτι ἔχει διάμετρον 12,156 χιλιομέτρων ὁ μεσηρόμορός τῆς ἔχει 40 ἑκατομμύρια μέτρων. Οἱ ἀστρονόμοι δὲν ἐμέτρησαν μόνον τὴν Γῆν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξόχισαν. Ἐκ τῆς ζυγίσεως αὐτῆς εὐρέθη ἔχουσα δάρος 5.875 ἐξάκις ἑκατομμύρια χιλιγράμμων ἦτοι 5.875.000.000.000.000.000.000.

Εἰς τοιοῦτον ὠκεανὸν ἀτερμάτιστον ἀριθμῶν ἐδουλίζετο ἡ φαντασία μου καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἑκατομμύρια τῶν γνωστῶν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἀστέρων, τῶν ὁσίων τὸ φῶς, διανύον μετὰ καταπλησούσης ταχύτητος τὸν αἰθέρα, χρειάζεται ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες ἐτη διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος τῶν μέχρι σήμερον γνωστῶν ἀστέρων ἀνέρχεται εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια. Καὶ ὅμως, ἐν τοσούτῳ πλήθει καὶ μεγέθει, τεραστίων ὄγκων ποῖα ἀρμονία ἐπικρατεῖ!

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χοροῦ τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ὄγκων τῶν δυσεκατομμυρίων τῶν ἀποστάσεων, τοῦ κάλλους καὶ τῆς τάξεως, ἔμενον ἀναῦδος,.... Ἰπλὴν ὅμως, ἔλεγον εἰς ἑμαυτὸν: Τί εἶναι, λοιπὸν, πάντα ταῦτα; Καὶ τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ παρατηρῶν αὐτά; Ἐκεῖνα εἶναι μέγала ὁ ἄνθρωπος εἶναι μικρὸς! Ἀλλ' ἐν τῇ σμικρότητι του, ἀποδεικνύεται ἀσυγκρίτως ὑπέρτατος ἐκείνων, διότι αἰσθανόμενος αὐτὰ τὰ ἐξετάζει, τὰ μετρεῖ, τὰ σταθεμεῖ ἐν ᾧ ἐκεῖνα ἐν ὄλῳ τῇ μεγαλειῳ, τῇ ἀριθμῳ καὶ τῇ ὄγκῳ των, ἀγνοοῦσι κἄν τὴν ὑπαρξῆν του!

Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ σύμπαν, ἀναγνώστα μου, εἶναι θαυμαστά! Θαυμαστότατον πάντων εἶναι τὸ ἀκατάληπτον Ὄν, ὁ Θεός! Ὁ ἄνθρωπος ὅμως, ἐξ ὄλων τῶν κτισμάτων, ἔχει τὸ ἐξαιρετικὸν προσὸν νὰ τὰ αἰσθάνεται καὶ δι' αὐτὸ, ἔσαν προβαίνει εἰς ἐξέτασιν τῶν ὄντων καὶ φαινόμενων θαυμασίων ἔργων τοῦ Δημιουργοῦ